

Suositus 28/2018 ja suositus 29/2018/välfärd D 2021

Aikaisempi asiakirjanumero A 1735/välfärd
Käsittelijä Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta

Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta ~~Hyvinvointi Pohjolassa~~-valiokunnan mietintö, joka koskee

poliittista dialogia tasa-arvosta työmarkkinoilla**Ehdotus**

Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto katsoo suositukset 28/2018 ja 29/2018 poliittisen dialogin jälkeen *loppuun käsitellyiksi*.

Taustaa

Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja kävivät poliittisen dialogin työelämäalan ministerineuvoston (MR-A) puheenjohtajan, Tanskan työ- ja tasa-arvoministerin Peter Hummelgaardin kanssa 29. lokakuuta 2020. Poliittisessa dialogissa keskusteltiin pohjoismaista samapalkkaisuustodistusta koskevasta Pohjoismaiden neuvoston suosituksesta, jota on käsitelty seuraavissa suosituksissa:

28/2018: Pohjoismaiden neuvosto suosittaa **Pohjoismaiden hallituksille**,

- että ne arvioivat mahdollisuutta laatia yhteinen pohjoismainen samapalkkaisuustodistus.
- että ne tekevät aktiivisesti työtä tasa-arvoisempien työmarkkinoiden puolesta vähentämällä työmarkkinoiden ja koulutusvalintojen sukupuolittuneisuutta.
- että ne tekevät työtä, jotta kokopäiväiset työsuhteet olisivat normi kaikkialla työmarkkinoilla.

29/2018: Pohjoismaiden neuvosto suosittaa **Pohjoismaiden ministerineuvostolle**,

- että se auttaa Pohjoismaiden hallituksia ottamaan käyttöön yhteispohjoismaisen samapalkkaisuustodistuksen/laatumerkinnän ja että todistus on näkökulmaltaan monialainen.
- että se välittää Pohjoismaiden kesken aktiivisesti hyviä esimerkkejä toimista,

joiden avulla voidaan vähentää sukupuolittuneita koulutusvalintoja ja näin välttää työmarkkinoiden sukupuolittuminen.

- että se välittää hyviä esimerkkejä Pohjoismaiden välillä siitä, miten osaikainen työ on mahdollista muuttaa kokopäiväiseksi.

Poliittinen dialogi

Ministeri myönsi, että Pohjoismailla on ongelmia samapalkkaisuuden toteuttamisessa, mikä suurelta osin selittyy sukupuolen mukaan jakautuneilla työmarkkinoilla.

Ministeri kertoi, että Ruotsiin on perustettu tasa-arvoisia elinaikaisia tuloja edistävä komissio, joka tarkastelee läpinäkyvän palkanmuodostuksen erilaisia malleja ja sitä, miten esimerkiksi Saksan eri malleista voidaan saada ideoita samapalkkaisuuden edistämistyöhön. Komission tehtäviin kuuluu Islannin samapalkkaisuustodistuksen sekä Ison-Britannian ja Saksan läpinäkyvien palkkamallien analysointi. Työssä tarkastellaan etenkin sitä, miten malleja voidaan soveltaa Ruotsissa ja sopeuttaa maan oloihin, sekä mitä tuloksia ja seurauksia tästä voi olla.

Ministeri viittasi myös Tanskan hyvinvoinnin tutkimus- ja analyysikeskukseen (VIVE), jonka julkaisemassa raportissa todetaan, että sukupuolittuneet työmarkkinat aiheuttavat palkkaepätasa-arvoa suuremmassa määrin kuin tähän asti on ajateltu. Tämä on muun muassa kytköksissä raportin havaintoon siitä, että mitä enemmän naisia on tietyssä työtehtävässä, sitä alhaisempaa palkkaa työstä maksetaan. Tämä koskee sekä yksityistä että julkista sektoria.

Ministeri korosti myös, että Pohjoismaat tarvitsevat erilaisia työkaluja samapalkkaisuuden edistämiseen. Esimerkiksi Norjassa julkaistiin vuonna 2018 Islannin malliin pohjaava raportti samapalkkaisuusstandardeista Norjassa. Raportissa todettiin muun muassa, että erilaiset neuvottelurakenteet ovat esteenä vastaavan standardin käyttöönotolle Norjassa.

Lopuksi ministeri toisti Pohjoismaiden ministerineuvoston vastauksen, jonka mukaan aikomuksena on odottaa aiemmin esillä olleita selvityksiä ennen kuin otetaan kantaa siihen, miten samapalkkaisuuden edistämistä on tarkoitus jatkaa Pohjoismaissa.

Valiokunnan näkemykset/päätelmät

Poliittisessa dialogissa valiokunta painotti sitä, että Pohjoismaissa on selkeä ja akuutti tarve järeisiin ja tehokkaisiin toimiin tasa-arvon saavuttamiseksi.

Pohjoismaiden neuvosto on vuodesta 2018 lähtien suosittanut – yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kanssa – yhteispohjoismaisen samapalkkaisuustodistuksen laatimista. Kokouksessa valiokunta kertoi pitävänsä hyvin mahdollisena sitä, että asiaa ryhdytään edistämään ja pyritään yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kanssa luomaan pohjoismainen samapalkkaisuustodistus, jota työpaikat Pohjoismaissa voivat käyttää *vapaaehtoisesti*.

Valiokunta ei pidä välttämättömänä odottaa samapalkkaisuustodistuksen lopullista käyttöönottoa Islannissa (tapahtuu suunnitelman mukaan vuoden 2021 lopussa), sillä siitä on saatu positiivisia vaikutuksia jo kokeilujakson aikana. Työ yhteispohjoismaisen samapalkkaisuustodistuksen aikaansaamiseksi voidaan sen vuoksi käynnistää jo nyt hyvältä pohjalta.

Joutsenmerkki on pohjoismainen tuotteiden ympäristösertifikaatti, jota käytetään kaikissa Pohjoismaissa. Samankaltainen konsepti voisi olla lähtökohtana vastaavalaaiselle pohjoismaisten työpaikkojen sertifikaatille, joka toimisi yhdenvertaisen kohtelun laadunvarmistuksena työpaikoilla. Samapalkkaisuustodistuksen avulla työpaiikat voisivat myös näkyvöittää sosiaalista vastuutaan asiakkaistaan, yhteistyökumppaneistaan sekä nykyisistä ja tulevista työntekijöistään ja hyödyntää todistusta myös rekrytointi- ja kilpailuyhteyksissä.

Valiokunta korosti lopuksi vielä, että ehdotus pohjoismaisen samapalkkaisuustodistuksen laatimisesta työpaikoille yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kanssa perustuu *vapaaehtoiseen toimintaan*, jota voidaan hyödyntää Pohjoismaiden työmarkkinoiden tasa-arvon saavuttamiseksi.

Pohjoismaiden neuvosto katsoo suositukset 28/2018 ja 29/2018 poliittisen dialogin jälkeen *loppuun käsitellyiksi*.

Pohjolassa 28. kesäkuuta 2021

Bente Stein Mathisen (H)

Eva Lindh (S)

Høgni Hoydal (T)

Jaspur Langgaard, (Sb)

Johan Andersson (S)

Kaisa Juuso (ps.)

Liselott Blixt (DF)

Maria Stockhaus (M)

Nina Sandberg (A)

Outi Alanko-Kahiluoto (vihr.)

Per-Arne Håkansson (S)

Sjúrdur Skaale (Jvfl)

Solveig Horne (FrP)

Solveig Sundbø Abrahamsen (H)

Wille Valve (MSÅ)